

สถานะความคืบหน้าการเปิดเขตการค้าเสรีของไทย ปี 2551

ด้วยประเทศไทยมีระบบเศรษฐกิจเป็นแบบเปิดมาเป็นเวลานานจึงมีการติดต่อและทำการค้าขายตลอดจนสร้างสัมพันธไมตรีด้านต่าง ๆ กับต่างชาติเรื่อยมา เป็นเช่นนี้มาตั้งแต่ก่อนมีการเปลี่ยนแปลงการปกครองเข้าสู่การปกครองระบอบประชาธิปไตย ถึงปัจจุบันการค้ากับต่างประเทศ นับวันยังคงขยายตัวมากขึ้นจึงทำให้นโยบายการค้าเป็นแบบเสรีนิยมหรือทุนนิยม และด้วยอัตราการเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศมาจากการส่งออกเกินกว่าร้อยละ 60 การใช้นโยบายส่งเสริมการค้า และการลงทุนจากต่างประเทศจึงถูกใช้เป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาประเทศ การที่ไทยยังเป็นประเทศที่กำลังพัฒนา ความต้องการจะแสวงหาวัตถุดิบ การซื้อขายสินค้า การแลกเปลี่ยนเทคโนโลยี ตลอดจนเงินทุนจากประเทศที่พัฒนาแล้วหรือมีความพร้อมและมีความอุดมสมบูรณ์ที่มากกว่าจึงไม่อาจปฏิเสธได้ นอกจากนี้ยังให้ความสำคัญในเรื่องความร่วมมือระหว่างประเทศมากขึ้นโดยมีโครงการต่าง ๆ เพิ่มขึ้นจำนวนมาก ดังนั้น การจัดทำยุทธศาสตร์ในการเปิดเขตการค้าเสรีของผู้นำประเทศที่จะนำพาประเทศไปในทิศทางใดจึงมีบทบาทสำคัญ

สำหรับสถานะการเปิดเขตการค้าเสรีของไทยมีอยู่ด้วยกันหลายระดับหลายเวทีทั้งแบบพหุภาคี (Multi-lateral) ซึ่งเป็นการเจรจาร่วมกันหลายฝ่าย (Plural-lateral) ได้แก่ เวทีองค์การการค้าโลกหรือ WTO (World Trade Organization) หรือระดับภูมิภาค (Regional) ได้แก่ ASEAN/ อาเซียนหรือสมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (The Association of Southeast Asian Nations) ภายใต้กรอบเขตการค้าเสรีอาเซียนหรือ AFTA (ASEAN Free Trade Area) กับความร่วมมือทางเศรษฐกิจเอเชีย-แปซิฟิกหรือ APEC (Asia-Pacific Economic Cooperation) และแบบทวิภาคีหรือ FTA (Free Trade Area) ซึ่งเป็นการเจรจากันสองฝ่าย (Bilateral) หรือเจรจาระหว่างกลุ่มประเทศกับอีกประเทศใดประเทศหนึ่ง

นอกจากการเปิดเขตการค้าเสรีทั้งหมดที่ดำเนินการแล้วไทยยังให้ความสำคัญกับความร่วมมือระหว่างประเทศกับประเทศเพื่อนบ้านระดับภูมิภาคและอนุภูมิภาคอีกหลายกลุ่มย่อย ดังนี้

1. ความร่วมมือระหว่างไทยกับประเทศเพื่อนบ้านในกรอบสามเหลี่ยมเศรษฐกิจ (Indonesia Malaysia Thailand – Growth Triangle: IMT-GT)
2. ความร่วมมือทางเศรษฐกิจอิระวดี-เจ้าพระยา-แม่โขง (Ayeyawady-Chao Phraya-Mekong Economic Cooperation Strategy: ACMECS)
3. กลุ่มประเทศอนุภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขง (Great Mekong Basin Sub-Region: GMS)
6 ประเทศ ได้แก่ ไทย จีน พม่า เวียดนาม ลาว และกัมพูชา

การดำเนินงานความร่วมมือระหว่างประเทศจะมีการแต่งตั้งคณะกรรมการนโยบายเศรษฐกิจระหว่างประเทศ (กนศ.) ทำหน้าที่ดำเนินนโยบายเศรษฐกิจระหว่างประเทศในภาพรวมและด้านการเจรจาการค้าระหว่างประเทศในระดับทวิภาคีและพหุภาคี โดยการกำหนดทิศทางนโยบายและยุทธศาสตร์ดำเนินนโยบายความร่วมมือในระดับภูมิภาคและอนุภูมิภาค เป็นหน้าที่ของคณะกรรมการพัฒนาความร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้าน (กพบ.) ซึ่งคณะรัฐมนตรีแต่งตั้ง กพบ. เมื่อวันที่ 14 สิงหาคม 2550 โดยการปฏิบัติงานต้องประสานกับ กนศ.

สถานะความคืบหน้าการจัดทำ FTA

โดยภาพรวมกรอบความตกลงของการเปิดเขตการค้าเสรีทุกรูปแบบจะแบ่งการเจรจาออกเป็น 3 เรื่องหลัก ได้แก่

1. การเปิดเสรีทางการค้า
2. การเปิดเสรีด้านการลงทุน
3. การเปิดเสรีด้านบริการ

สำหรับสถานะความคืบหน้าการเปิดเขตการค้าเสรีของไทยปี 2551 พันธสัญญาตามข้อผูกพันภายใต้กรอบความตกลงที่เจรจากันไว้ประกอบด้วยความตกลง ดังนี้

1. การเปิดเสรีภายใต้กรอบความตกลง WTO
2. การเปิดเสรีภายใต้กรอบความตกลง ASEAN
3. การเปิดเสรีภายใต้กรอบความตกลง FTA
4. การเปิดเสรีภายใต้กรอบความตกลง APEC

ในที่นี้จะไม่กล่าวถึงรายละเอียดของกรอบความตกลง APEC เนื่องจากเป็นข้อผูกพันที่เป็นเพียงการปฏิบัติด้วยความสมัครใจของประเทศสมาชิกซึ่งไม่มีผลบังคับตามกฎหมาย

1. การเปิดเสรีภายใต้กรอบความตกลง WTO

ความตกลงของ WTO คณะรัฐมนตรีมีการเจรจากันมาแล้วหลายครั้งการเจรจาที่สำคัญ เช่น ครั้งที่ 1 เรียกว่า Singapore Issues ประชุมที่สิงคโปร์ และครั้งที่ 4 เมื่อปี 2544 ประชุมที่กรุงโตฮา ประเทศการ์ตา เรียกว่าการเจรจารอบโตฮา เป็นต้น ประเด็นการเจรจาในแต่ละครั้งมักจะให้ความสำคัญที่เรื่อง การเปิดตลาดสินค้า การลงทุน นโยบายการแข่งขัน การจัดซื้อจัดจ้างโดยรัฐ การอำนวยความสะดวกทางการค้า และทรัพย์สินทางปัญญา แต่ความคืบหน้ายังเป็นไปได้ช้าไม่สามารถบรรลุเป้าหมายได้ตามกำหนดเนื่องจากการเจรจากันหลายฝ่าย ด้านที่มีความคืบหน้า ได้แก่ ด้านการเปิดตลาดการค้า (Market Access) เป้าหมายของข้อตกลงคือต้องการปรับลดพิกัดอัตราภาษีนำเข้าให้เป็นร้อยละ 0 หรือให้เหลือในอัตราต่ำที่สุดรวมถึงการลดอุปสรรคและข้อกีดกันทางการค้าที่ไม่ใช่ภาษี (Non-Tariff Barriers: NTBs) ซึ่งในการเปิดตลาดการค้าแยกออกเป็น 4 ประเด็นหลัก คือ

- 1.1 การเปิดตลาดสินค้าเกษตร
- 1.2 การเปิดตลาดสินค้าอุตสาหกรรม

1.3 การเปิดตลาดการค้าบริการ

1.4 การอำนวยความสะดวกทางการค้า

1.1 การเปิดตลาดสินค้าเกษตร การจัดทำข้อผูกพันได้เปลี่ยนการจัดเก็บภาษีจากใช้วิธีจัดเก็บตามสภาพ (Specific rate) เป็นการจัดเก็บตามราคา (Ad Valorem Equivalent: AVEs) แม้ว่ายังมีปัญหาในวิธีการเลือกใช้สูตรคำนวณเพราะประเทศกลุ่มพัฒนาแล้วมักมีแนวความคิดที่แตกต่างกับกลุ่มประเทศที่กำลังพัฒนากับพัฒนาน้อย ซึ่งอีกประเด็นที่ยังเป็นปัญหาคือเรื่องการให้การอุดหนุน (Subsidy) แก่เกษตรกรเพื่อปกป้องการเกษตรในประเทศของตน โดยประเทศที่พัฒนาแล้วมักให้การปกป้องและอุดหนุนแก่เกษตรกร/ผู้ส่งออกสินค้าเกษตรของตนมาก ล่าสุด สินค้าเกษตรที่กำหนดให้ลดการอุดหนุนภายในประเทศและการส่งออกได้แก่ ประเทศสหรัฐอเมริกาและสหภาพยุโรปจะต้องลดภาษีนำเข้าเฉลี่ยลงอย่างน้อยร้อยละ 54 และลดการอุดหนุนในประเทศลงไม่น้อยกว่าร้อยละ 60 ส่วนสมาชิกอื่นจะยกเลิกการอุดหนุนการส่งออกอย่างสิ้นเชิงภายในปี 2556

1.2 การเปิดตลาดสินค้าอุตสาหกรรม ให้อัตราภาษีมีการลดทั้งแบบลดตามสูตรและการลดแบบเป็นรายสาขา (Sectoral Approach) โดยจะลดลงเหลือร้อยละ 0 หรือในอัตราที่เท่ากันในกลุ่มสินค้าที่สมาชิกตกลงกันสมัครใจเข้าร่วมและมีจำนวนประเทศสมาชิกเข้าร่วมมากพอ แต่ยังคงมีปัญหาเจรจาในข้อตกลงเพราะบางกลุ่มประเทศยังมีอัตราภาษีที่สูงทำให้ตกลงกันไม่ได้ ล่าสุดความคืบหน้าในเรื่องสูตรการลดภาษีนำเข้าจะลดลงตามอัตราเฉลี่ยของแต่ละประเทศ ได้แก่ ประเทศสหรัฐอเมริกาและสหภาพยุโรป ลดลงจากอัตราเฉลี่ยร้อยละ 4 เหลือประมาณร้อยละ 2.66 ญี่ปุ่นลดจากร้อยละ 3.9 เหลือประมาณร้อยละ 2.62 จีนลดจากร้อยละ 9 เหลือประมาณร้อยละ 6.3 บราซิลลดจากร้อยละ 29.3 เหลือประมาณร้อยละ 12.23 และอินเดียลดจากร้อยละ 46.6 เหลือประมาณร้อยละ 14.5

สำหรับการลดแบบรายสาขามีการเสนอแล้ว 13 สาขา ซึ่งเป็นสาขาที่ไทยสนับสนุน 5 สาขา เพราะมีความสามารถในการแข่งขันสูง ได้แก่ สาขาอัญมณีและเครื่องประดับ จักรยานและชิ้นส่วนเครื่องใช้ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ ประมง ป่าไม้และผลิตภัณฑ์จากป่าไม้ ข้อกำหนดต้องมีสมาชิกเข้าร่วมร้อยละ 90 ของการค้าของสมาชิกทั้งหมด

1.3 การเปิดตลาดการค้าบริการ ตามกรอบความตกลง WTO ซึ่งบังคับใช้มาตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม 2538 ส่วนที่เกี่ยวข้องกับภารกิจของกรมอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่ (กพร.) คือ จะมีความผูกพันในสาขาพลังงานในด้านแร่ธาตุ โดย กพร. รับผิดชอบกำกับดูแลเฉพาะเรื่องถ่านหินและลิกไนต์ ซึ่งในการจะเปิดเสรีให้ต่างชาติเข้ามาดำเนินธุรกิจได้ยังคงสงวนไว้ในเรื่องสัดส่วนการลงทุนให้เป็นไปตาม พ.ร.บ. การประกอบธุรกิจของคนต่างด้าว พ.ศ. สำหรับความตกลงทั่วไปว่าด้วยการค้าบริการหรือ GATS (General Agreement on Trade in Services) ในด้านอื่นๆ ที่ผูกพันไว้ แบ่งรูปแบบการให้บริการออกเป็น 4 หมวด (Mode) ได้แก่

Mode 1: การให้บริการข้ามพรมแดน (Cross Border Supply) เช่น การโทรศัพท์ทางไกลระหว่างประเทศ และ การซื้อขายประกันภัย

Mode 2: การบริโภคบริการในประเทศอื่น (Consumption Abroad) เช่น การเดินทางไปท่องเที่ยว ไปศึกษาต่อ และไปรักษาพยาบาล

Mode 3: การให้บริการผ่านบริษัทที่ตั้งในประเทศผู้รับบริการ (Commercial Presence) เช่น ธนาคารต่างชาติมาเปิดสาขาในไทย หรือ ไทยไปลงทุนเปิดร้านอาหารในต่างประเทศ

Mode 4: บุคคลธรรมดาไปให้บริการในต่างประเทศ (Presence of Natural Persons) เช่น วิศวกร/ครูสอนภาษาต่างชาติมาทำงานในไทย หรือแพทย์/พยาบาล พ่อครัว/แม่ครัว ไทยไปทำงานในต่างประเทศ

1.4 การอำนวยความสะดวกทางการค้า มีวัตถุประสงค์เพื่อลดขั้นตอนทางด้านศุลกากรให้เกิดความรวดเร็วขึ้นทำให้เกิดปัจจัยที่เอื้อต่อการค้าระหว่างประเทศมากขึ้น

2. การเปิดเสรีภายใต้กรอบความตกลง ASEAN

สมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้หรืออาเซียน (ASEAN : Association of Southeast Asian Nations) มีจำนวนสมาชิก 10 ประเทศ เป็นการรวมกลุ่มกันในระดับภูมิภาค (Regional Group) ก่อตั้งมาตั้งแต่ปี 2510 โดยเมื่อปี 2536 เปิดเขตการค้าเสรีภายใต้กรอบอาฟต้า (AFTA : ASEAN Free Trade Area) ประกอบด้วยสมาชิกเดิม 6 ประเทศ คือ ไทย อินโดนีเซีย มาเลเซีย บรูไน สิงคโปร์ และฟิลิปปินส์ และสมาชิกใหม่ 4 ประเทศ (CLMV) คือ กัมพูชา ลาว พม่า และเวียดนาม

ปัจจุบันอาเซียนได้แสดงจุดยืนร่วมกันต้องการจัดตั้งเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (ASEAN Economic Community: AEC) โดยจะให้แล้วเสร็จภายในปี 2558 (ค.ศ.2015) เหมือนเช่นสหภาพยุโรป (EU) การจัดตั้งขึ้นเพื่อสร้างความมั่นคงแข็งแกร่งในภูมิภาคให้มากขึ้นทั้งด้านการตลาด การแข่งขัน และการสร้างความเท่าเทียมกันในการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศสมาชิก โดยประเทศสมาชิกได้มีการลงนามร่วมกันในกฎบัตรอาเซียน (ASEAN Charter) ไปแล้วโดยมุ่งหวังให้อาเซียนมีสถานะเป็นนิติบุคคลเพื่อให้มีผลผูกพันกันทางกฎหมาย และสร้างวินัยตามที่ตกลงกันอย่างเคร่งครัด สำหรับเจตนารมณ์ของประชาคมอาเซียนหรือ AEC ประกอบด้วย 3 เสาหลัก คือ

1. เสาคความมั่นคง เพื่อให้ภูมิภาคอยู่อย่างสงบสุข
2. เสาด้านสังคมและวัฒนธรรม เพื่อให้สังคมมีความเกื้อกูลกันกรณีประสบปัญหา
3. เสาด้านเศรษฐกิจ เพื่อการเติบโตทางเศรษฐกิจร่วมกันทั้งการค้า การลงทุน

ความตกลง ASEAN มีกรอบข้อผูกพันทั้งด้านการค้าและการลงทุน ดังนี้

2.1 ความร่วมมือด้านการค้าหรือ AFTA (ASEAN Free Trade Area) โดยการจัดตั้งเขตการค้าเสรีอาเซียนเมื่อวันที่ 1 มกราคม 2536 มีเป้าหมายที่จะลดภาษีศุลกากรระหว่างกัน และลด/

เลิกมาตรการกีดกันทางการค้าที่มีใช้ภาษี (Non-Tariff Barriers: NTBs) เพื่อเป็นการดึงดูดการลงทุนจากต่างประเทศ และเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันให้กับสินค้าของอาเซียนในตลาดโลก

- ประเทศสมาชิกเดิม 6 ประเทศ ได้ตกลงจะลดภาษีสินค้าร้อยละ 80 ของรายการในบัญชีลดภาษี (Inclusion List : IL) ให้เป็นร้อยละ 0 ในปี 2550 และทั้งหมดให้เหลือร้อยละ 0 ในปี 2553(ค.ศ.2010)
- ประเทศสมาชิกใหม่ 4 ประเทศ มีกำหนดการลดภาษีต่ำกว่าประเทศสมาชิกเดิม 5 ปี ของรายการในบัญชีลดภาษี (Inclusion List : IL) จะลดเป็นร้อยละ 0 ในปี 2558(ค.ศ.2015)

2.2 ความร่วมมือด้านการลงทุนหรือ AIA (ASEAN Investment Area) มีการลงนามในกรอบความตกลงว่าด้วยการจัดตั้งเขตการลงทุนอาเซียนตั้งแต่วันที่ 7 ตุลาคม 2541 กำหนดให้อาเซียนเปิดการลงทุนอย่างเสรี และให้การปฏิบัติเยี่ยงคนชาติ (Most Favoured Nation Treatment : MFN) ต่อนักลงทุนอาเซียน ซึ่งปัจจุบันประเทศสมาชิกอื่นที่จะเข้ามาลงทุนด้านเหมืองแร่ในไทยสามารถถือหุ้นได้สัดส่วนร้อยละ 60 ระยะเวลากำหนดการเปิดเสรี ดังนี้

- ปี 2553(ค.ศ.2010) สำหรับสมาชิกเดิม 6 ประเทศ และกัมพูชา
- ปี 2556(ค.ศ.2013) สำหรับเวียดนาม
- ปี 2558(ค.ศ.2015) สำหรับลาวและพม่า

2.3 ความร่วมมือด้านบริการหรือ AFAS (ASEAN Framework Agreement on Services) อาเซียนได้จัดทำกรอบความตกลงว่าด้วยการบริการของอาเซียน เมื่อเดือนธันวาคมปี 2538 เพื่อเปิดเสรีการค้าบริการระหว่างกันภายในกลุ่มอาเซียนให้มากขึ้นกว่าใน WTO โดยเป้าหมายจะยกเลิกข้อกีดกันการค้าระหว่างกันในทุกสาขาบริการภายในปี 2563 (ค.ศ.2020)

2.4 โครงการความร่วมมือทางอุตสาหกรรมของอาเซียน หรือ AICO (ASEAN Industrial Cooperation Scheme) โครงการความร่วมมือทางอุตสาหกรรมของอาเซียน ลงนามความตกลงเมื่อวันที่ 27 เมษายน 2539 วัตถุประสงค์เพื่อขยายความร่วมมือด้านอุตสาหกรรมระหว่างภาคเอกชนของอาเซียน เพิ่มพูนการลงทุนระหว่างสมาชิกอาเซียนและนอกอาเซียน สนับสนุนการแบ่งการผลิตและเพิ่มศักยภาพในการแข่งขันของภาคอุตสาหกรรมในอาเซียน

สถานะการเจรจา FTA ของอาเซียนกับประเทศคู่เจรจา

นอกจากการเปิดเขตการค้าเสรีเฉพาะในอาเซียนด้วยกันแล้วปัจจุบัน ASEAN ได้ดำเนินการเจรจาเปิดเขตการค้าเสรีกับคู่เจรจาอีกหลายประเทศ โดยการเปิดเขตการค้าเสรีจะกำหนดกรอบการเจรจาครอบคลุมใน 3 ด้าน ได้แก่ เปิดตลาดด้านการค้าสินค้า เปิดเสรีด้านบริการ และเปิดเสรีด้านการลงทุน รวมถึงความร่วมมือทางเศรษฐกิจ สมาชิกอาเซียนทั้ง 10 ประเทศจึงมีบทบาทภายใต้กรอบการเปิดเสรีของอาเซียนกับแต่ละประเทศอีก 6 กรอบความตกลง ดังนี้

1. ASEANกับจีน ตามกรอบความตกลงการค้าเสรีอาเซียน-จีนหรือ ACFTA (ASEAN-China Free Trade Agreement) เปิดตลาดเสรีด้านสินค้าเริ่มมีผลใช้บังคับมาตั้งแต่วันที่ 20 กรกฎาคม 2548 โดยด้านบริการเริ่มมาตั้งแต่วันที่ 1 กรกฎาคม 2550 ส่วนด้านการลงทุนอยู่ระหว่างการเจรจา การเจรจา FTA ตามกรอบความตกลงอาเซียน-จีนที่ได้มีการดำเนินการไปแล้วเมื่อวันที่ 4 พฤศจิกายน 2545 มีการลดภาษีสินค้าเป็นร้อยละ 0 ในกลุ่มแรกภายใต้ EHP (Early Harvest Programme) ในพิกัดตอนที่ 01-08 ซึ่งเป็นสินค้าเกษตร ตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม 2547 ส่วนสินค้า อื่นๆแยกเป็นสินค้าปกติกับสินค้าอ่อนไหว ดังนี้

- สินค้าปกติ (Normal Products) ทายอดลดภาษีเหลือร้อยละ 0 มีผลบังคับใช้ในวันที่ 1 กรกฎาคม 2548 สำหรับประเทศสมาชิกเดิม 6 ประเทศ (ไทย มาเลเซีย อินโดนีเซีย ฟิลิปปินส์ บรูไน สิงคโปร์) ให้แล้วเสร็จอย่างสมบูรณ์ภายในวันที่ 1 มกราคม 2553 และยืดหยุ่น สมาชิกใหม่ 4 ประเทศ (พม่า กัมพูชา ลาว เวียดนาม) ภายในวันที่ 1 มกราคม 2558

- สินค้าอ่อนไหว (Sensitive Products) อัตราภาษีจะลดมาอยู่ที่ร้อยละ 20 ในปี 2555 และร้อยละ 0-5 ในปี 2561 เช่น ปูนซีเมนต์ โลหะทองแดง และผลิตภัณฑ์เหล็ก กับ สินค้าอ่อนไหวสูง (High Sensitive Products) เช่น หินอ่อนและหินแกรนิต จะยังคงไว้เป็นร้อยละ 30 เนื่องจากเป็น สินค้าซึ่งไม่พร้อมที่จะแข่งขันและต้องใช้ระยะเวลาในการปรับตัว

ส่วนการเจรจาเปิดเสรีด้านการลงทุนระหว่างอาเซียน-จีน ยังมีหลายประเด็นที่ไม่สามารถตกลงกันได้เพราะจีนอ้างว่ายังไม่เคยเปิดเสรีการลงทุนให้กับประเทศใดมาก่อน สำหรับการเจรจาเปิดตลาดการค้าบริการอยู่ระหว่างการยื่นข้อเรียกร้อง (Request List) และข้อเสนอ (Offer List) คาดว่าจะแล้วเสร็จในเดือนกรกฎาคม 2551 นี้

2. ASEANกับญี่ปุ่น ภายใต้กรอบความตกลงหุ้นส่วนเศรษฐกิจอาเซียน-ญี่ปุ่นหรือ AJCEP (ASEAN-Japan Comprehensive Economic Partnership Agreement) เป็นการเจรจาแบบ Single Undertaking คือจะเปิดการเจรจาทุกเรื่องไปพร้อมๆกัน ซึ่งสรุปการเจรจาข้อตกลงทั้ง 3 ด้านเสร็จสิ้นแล้วและรอลงนาม

3. ASEANกับเกาหลีใต้ ภายใต้ความตกลงการค้าเสรีอาเซียน-เกาหลี หรือ AKFTA (ASEAN-Korea Free Trade Agreement) การเจรจาเปิดเสรีข้อตกลงด้านสินค้าและบริการเสร็จสิ้นแล้วและรอลงนามในกลางปี 2551 นี้ โดยสินค้าไทยขอขยายเวลาการลด/การยกเลิกภาษี จากปี 2553 เป็นปี 2559 และจากปี 2555 เป็นปี 2560 เช่น เหล็กและผลิตภัณฑ์ เนื่องจากก่อนหน้านี้ สมาชิกอาเซียนอื่น 9 ประเทศกับเกาหลีได้ลงนามการเปิดตลาดสินค้ามีผลใช้บังคับแล้วตั้งแต่เดือน มิถุนายน 2550 และเมื่อพฤศจิกายนปี 2550 สมาชิกอาเซียนอื่น 9 ประเทศกับเกาหลีได้ลงนามความ ตกลงว่าด้วยการค้าบริการไปแล้วอีกเช่นกัน สำหรับการเจรจาด้านการลงทุนอยู่ระหว่างการเจรจา เพราะมีหลายประเด็นทางเทคนิคยังต้องแก้ไขคาดว่าจะให้แล้วเสร็จในปลายปี 2551 การจะมีผลใช้ บังคับเมื่อมีการลงนามความตกลงแล้ว ต้องนับหลังจากที่มีการให้สัตยาบันโดยเข้าที่ประชุมสภาแล้ว ภายใน 60 วัน

4. ASEANกับออสเตรเลีย+นิวซีแลนด์ หรือ AANZFTA (ASEAN-Australia-New Zealand Free Trade Agreement) ข้อตกลงการเปิดเสรีทั้ง 3 ด้าน อยู่ระหว่างการเจรจาภายใต้กรอบความตกลงการค้าเสรีอาเซียน-ออสเตรเลีย-นิวซีแลนด์ คาดว่าจะให้แล้วเสร็จและลงนามได้ในเดือนสิงหาคม 2551 นี้ เนื่องจากมีประเด็นที่ยังหาข้อยุติไม่ได้ เช่น กฎว่าด้วยแหล่งกำเนิดเฉพาะรายการสินค้า เรื่อง MFN (Most Favoured Nation) ในการค้าบริการ เรื่องการแข่งขัน และการระงับข้อพิพาท เป็นต้น

5. ASEANกับอินเดีย (Comprehensive Economic Cooperation between ASEAN and India) ความตกลงการค้าเสรีด้านเปิดตลาดสินค้าอยู่ระหว่างการเจรจาตามกรอบกำหนดจะลงนามในปี 2554 (2011) หรือช้าที่สุดเป็นปี 2558 (2015) เนื่องจากอินเดียเห็นว่าอาเซียนเปิดตลาดให้น้อยกว่า รวมถึงการเจรจาตลาดภาษีสินค้าพิเศษ และสินค้าอ่อนไหวสูงยังไม่สามารถตกลงได้ ส่วนเปิดเสรีด้านบริการและลงทุนยังไม่เริ่มเจรจา

6. ASEANกับสหภาพยุโรป/EU นอกจากการเปิดเสรีทั้ง 3 ด้านคือการเปิดตลาดสินค้า บริการ และการลงทุนแล้วยังมีอีกหลายประเด็นที่ต้องการหารือก่อนตกลงกัน อาทิ กฎหมายการแข่งขันทางการค้า การจัดซื้อจัดจ้างโดยรัฐ ด้านทรัพย์สินทางปัญญา ด้านสุขอนามัย และสิ่งแวดล้อม เป็นต้น ที่ผ่านมายังไม่เริ่มการเจรจาอย่างจริงจัง คาดว่าในปี 2551 จะเริ่มและเร่งให้แล้วเสร็จโดยเร็ว ภายในเวลา 2-3 ปี

ในด้านการลงทุนทางตรง (Foreign Direct Investment: FDI) จากสหภาพยุโรปเข้ามายังอาเซียนสัดส่วนมากที่สุด คือ ที่ประเทศสิงคโปร์เกินร้อยละ 60 รองลงมาคือที่บรูไน สำหรับไทยอยู่ที่สัดส่วนประมาณร้อยละ 5 ส่วนการลงทุนทำเหมืองแร่ของ EU มีที่ประเทศสิงคโปร์ อินโดนีเซีย และมาเลเซีย โดยในไทยยังไม่มีนักลงทุนในด้านเหมืองแร่มาจาก EU อย่างไรก็ตาม EU เป็นต่างชาติที่เข้ามาลงทุนในไทยมากเป็นลำดับที่ 3 คือประมาณ 70,000 ล้านบาท รองจากการลงทุนมาจากประเทศญี่ปุ่นและสหรัฐอเมริกา ซึ่งแหล่งเงินทุนส่วนใหญ่มาจากเยอรมนี เดนมาร์ก และอังกฤษ เพื่อลงทุนด้านบริการและสาธารณูปโภค

3. การเปิดเสรีภายใต้กรอบความตกลง FTA

การเปิดเขตการค้าเสรีภายใต้กรอบความตกลง FTA (Free Trade Area) ของไทยแบบทวิภาคีที่เปิดเจรจามาแล้วรวม 8 ประเทศ และ 2 กลุ่มประเทศ ได้แก่ ออสเตรเลีย นิวซีแลนด์ จีน อินเดีย ญี่ปุ่น เปรู สหรัฐอเมริกา และ บาร์เรน โดย 2 กลุ่มประเทศ ได้แก่ 1) กลุ่มอนุทวีปรอบอ่าวเบงกอลหรือบีมสเตค (Bay of Bengal Initiative for Multi-Sectoral Technical and Economic Cooperation : BIMSTEC) กับ 2) กลุ่มสมาคมการค้าเสรียุโรปหรือเอฟตา (European Free Trade Association : EFTA) การจัดทำ FTA ที่ลงนามความตกลงและมีผลใช้บังคับไปแล้ว 5 ประเทศ ได้แก่ ประเทศออสเตรเลีย นิวซีแลนด์ จีน อินเดีย และญี่ปุ่น โดยสหรัฐอเมริกาขอหยุดการเจรจาไว้

3.1 สถานการณ์การค้าการลงทุนไทยปี 2551 กับประเทศคู่ค้า FTA

การค้า

การค้าของไทยกับประเทศคู่ค้าที่จัดทำ FTA ในปี 2551 (ม.ค.-พ.ค.) มีมูลค่าการค้ารวมจำนวน 2,080,231 ล้านบาท โดยประเทศคู่ค้ารายใหญ่ 5 อันดับแรก ตามตารางที่ 1. ได้แก่ ประเทศญี่ปุ่น (704,769 ล้านบาท) ประเทศจีน (487,908 ล้านบาท) ประเทศสหรัฐอเมริกา (414,866 ล้านบาท) กลุ่มบิมสเทค (150,630 ล้านบาท) และประเทศออสเตรเลีย (149,579 ล้านบาท) คิดเป็นสัดส่วนได้ร้อยละ 34, 23, 20, 7.24 และ 7.19 ตามลำดับ ของมูลค่ารวม ซึ่งเมื่อเทียบกับช่วงเดียวกันของปี 2550 การค้ากับทุกประเทศมีอัตราขยายตัวเพิ่มขึ้นมาก อย่างไรก็ตาม แม้ว่ามูลค่าการส่งออกของไทยกับทุกประเทศจะขยายตัวมากขึ้นตั้งแต่ร้อยละ 10-66 แต่เพราะไทยยังต้องนำเข้าเครื่องจักรกลและส่วนประกอบ เคมีภัณฑ์ เหล็กและผลิตภัณฑ์เหล็ก สินแร่และเศษโลหะ และผลิตภัณฑ์โลหะจำนวนมากทำให้ไทยยังคงขาดดุลให้กับประเทศญี่ปุ่นและจีนมากที่สุด ส่วนการค้าระหว่างไทยกับประเทศสหรัฐอเมริกา ออสเตรเลีย อินเดีย เปรู และบิมสเทค นั้นไทยเป็นฝ่ายมีมูลค่าการค้าเป็นแบบเกินดุล มูลค่าเกินดุลจำนวน 111,238 ล้านบาท 30,651 ล้านบาท 5,758 ล้านบาท และ 969 ล้านบาท ตามลำดับ ตามตารางที่ 1.

ตารางที่ 1. การค้าของไทยกับประเทศคู่ค้าที่จัดทำเขตการค้าเสรีปี 2551(ม.ค.-พ.ค.)

มูลค่า : ล้านบาท

ประเทศ	การค้ารวม	การนำเข้า	การส่งออก	เกินดุล (ขาดดุล)
ญี่ปุ่น	704,769	443,660	261,110	(182,550)
จีน	487,908	265,168	222,739	(42,429)
สหรัฐอเมริกา	414,866	151,814	263,052	111,238
ออสเตรเลีย	149,579	59,464	90,115	30,651
อินเดีย	78,667	36,455	42,213	5,758
นิวซีแลนด์	19,112	9,848	9,264	(584)
เปรู	4,618	1,259	3,359	2,100
บาร์เรน	3,370	1,859	1,511	(348)
กลุ่มอนุทวีป (BIMSTEC)	150,630	74,831	75,800	969
สมาคมการค้าเสรียุโรป (EFTA)	66,712	44,753	21,959	(22,794)

ที่มา : กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ กระทรวงพาณิชย์,

: สำนักพัฒนาและส่งเสริม กรมอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่

สินค้าที่ไทยส่งออกไปยัง สหรัฐอเมริกา ออสเตรเลีย อินเดีย เปรู และบิมสเทค ได้มากขึ้น ได้แก่ รถยนต์และอุปกรณ์ อัญมณีและเครื่องประดับ เครื่องใช้ไฟฟ้า เครื่องปรับอากาศและส่วนประกอบ เม็ดพลาสติกและผลิตภัณฑ์ เหล็กกล้าและผลิตภัณฑ์ และเครื่องคอมพิวเตอร์

โดยในปี 2550 เฉพาะในกลุ่มประเทศที่ทำ FTA กับไทยมีสินค้ากลุ่มแร่ที่ไทยส่งออก ไปจำหน่ายยังประเทศจีน (1,857 ล้านบาท) มากที่สุดตามลำดับ ได้แก่ แร่เหล็ก วุลแฟรม เซอร์คอน โมนาไซต์ ซิลิไซด์ บอลเคลย์ แมงกานีส ยิปซัม พลวง และอิลเมไนต์ ไปประเทศญี่ปุ่น (812 ล้านบาท) ได้แก่ ยิปซัม แอนไฮไดรต์ โดโลไมต์ ลูโคซีน และเฟลด์สปาร์ ไปประเทศอินเดีย (254 ล้านบาท) ได้แก่ หินปูน เฟลด์สปาร์ เซอร์คอน บอลเคลย์ และลูโคซีน และไปประเทศออสเตรเลีย (3.5 ล้านบาท) ได้แก่ ยิปซัม และหินปูน รวมเป็นมูลค่าทั้ง 4 ประเทศ ประมาณ 2,927 ล้านบาท

นอกจากนี้ มีการส่งโลหะดีบุกและโลหะสังกะสี ไปจำหน่ายยังประเทศทั้ง 4 อีกรวม เป็นมูลค่าประมาณ 4,000 ล้านบาท ซึ่งมูลค่าสูงกว่าการส่งแร่กว่าเท่าตัว

การลงทุน

ในการลงทุนจากต่างชาติประเทศคู่ค้าที่จัดทำ FTA ของไทยเฉพาะประเทศที่กรอบ ความตกลงมีผลใช้บังคับไปแล้ว ประเทศที่เข้ามาลงทุนมากที่สุดที่สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริม การลงทุนอนุมัติให้การส่งเสริมในปี 2550 ได้แก่ ประเทศญี่ปุ่นมีเงินลงทุนจำนวน 164,323 ล้านบาท เป็นโครงการลงทุนจำนวน 352 โครงการ เงินลงทุนลำดับรองลงไปตามลำดับ ได้แก่ ประเทศจีน (15,856 ล้านบาท) อินเดีย (7,398 ล้านบาท) ออสเตรเลีย (1,557 ล้านบาท) และนิวซีแลนด์ (428 ล้านบาท) ทั้งนี้ หากนับรวมประเทศสวิตเซอร์แลนด์ซึ่งอยู่ในกลุ่มเอฟตา (EFTA) แต่ความตกลง FTA ยังไม่มีผลบังคับใช้มีเงินลงทุนจำนวน 8,959 ล้านบาท สำหรับปี 2551 (ม.ค.-พ.ค.) เงินลงทุนของญี่ปุ่นมีจำนวน 30,575 ล้านบาท เป็นโครงการจำนวน 131 โครงการ

ข้อปฏิบัติและกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการลงทุนในอุตสาหกรรมเหมืองแร่ของต่างชาติมี ดังนี้

- การลงทุนในอุตสาหกรรมเหมืองแร่ นั้น นักลงทุนไม่ว่าจะเป็นนักลงทุนในประเทศหรือจาก ต่างประเทศจะต้องปฏิบัติตามกฎหมายภายใต้ พ.ร.บ. แร่ พ.ศ. 2510 ซึ่งไม่เลือกปฏิบัติ และให้สิทธิต่างๆอย่างเท่าเทียมกัน และไม่มีข้อกำหนดการให้การอุดหนุน (Subsidy) แก่ ผู้ประกอบการแต่ประการใด
- กรณีข้อกำหนดการลงทุนเกี่ยวกับสัดส่วนการถือหุ้นของคนต่างด้าว ภายใต้ พ.ร.บ. แร่ พ.ศ. 2510 ไม่มีบทบัญญัติเรื่องการกำหนดสัดส่วนของผู้ถือหุ้นไว้ ดังนั้นการลงทุนทำเหมืองแร่ รวมทั้งการระเบิดหรือย่อยหินของชาวต่างชาติ จะถูกกำหนดให้อยู่ในบัญชี 2 หมวด 3 ภายใต้ พ.ร.บ. การประกอบธุรกิจของคนต่างด้าว พ.ศ. 2542 ซึ่งกำกับดูแลโดยกรมพัฒนา ธุรกิจการค้า กระทรวงพาณิชย์ ซึ่งกำหนดให้มีสัดส่วนของผู้ถือหุ้นได้ไม่เกินร้อยละ 50 เว้นแต่มีเหตุสมควรโดยอนุมัติของคณะกรรมการอาจผ่อนผันสัดส่วนการถือหุ้นดังกล่าวได้แต่ ต้องมีคนไทยถือหุ้นไม่น้อยกว่าร้อยละ 25 และต้องมีกรรมการที่เป็นคนไทยไม่น้อยกว่า 2 ใน 5 ของกรรมการทั้งหมด

3.2 สถานะการเจรจาประเทศคู่เจรจา FTA

สถานะและความคืบหน้าของแต่ละประเทศคู่เจรจาของไทยมีรายละเอียด ดังนี้

1. ไทยกับออสเตรเลีย (Thailand-Australia Free Trade Agreement : TAFTA)

ความตกลงเขตการค้าเสรีไทย-ออสเตรเลีย มีผลบังคับใช้วันที่ 1 มกราคม 2548 มีสาระสำคัญ ดังนี้

1. การลดภาษีสินค้า

1.1 ไทยจะทยอยลดภาษีเหลือร้อยละ 0 ภายในปี 2553 ยกเว้นสินค้าเกษตรและอุตสาหกรรมบางรายการที่มีความอ่อนไหว ภาษีจะเหลือร้อยละ 0 ภายในระยะเวลา 10, 15 และ 20 ปี โดยมีมาตรการปกป้องพิเศษ (Special Safeguards) อาทิ สินค้ากลุ่มเหล็กของไทย เป็นต้น

1.2 ฝ่ายออสเตรเลียจะทยอยลดภาษีเหลือร้อยละ 0 ภายในปี 2553 และ 2558 ตามรายการสินค้า

2. การค้าบริการและการลงทุน

2.1 ฝ่ายไทยเปิดให้ออสเตรเลียถือหุ้นข้างมากได้ถึงร้อยละ 60 ในปี 2548 สำหรับกิจกรรมย่อยๆ บางประเภท และให้เข้าร่วมทุนกับคนไทยได้ร้อยละ 49.99 ในธุรกิจบริการทุกประเภทยกเว้น การสื่อสาร ขนส่ง และการเงิน นักลงทุนสามารถใช้บริการศูนย์วีซ่าและใบอนุญาตทำงาน (one-stop visa and work permit) ผ่อนคลายเอกสารประกอบการออกใบอนุญาตทำงาน อีกทั้งให้นักธุรกิจออสเตรเลียที่ถือบัตร APEC Business Travel Card (ABTC) สามารถเข้ามาประชุมสัมมนา และติดต่อธุรกิจในประเทศไทยได้สะดวกขึ้น

2.2 ฝ่ายออสเตรเลียเปิดให้ไทยเข้าไปลงทุนในธุรกิจต่างๆ และเป็นเจ้าของอสังหาริมทรัพย์โดยไม่ต้องได้รับอนุญาตล่วงหน้าเว้นแต่บางกรณี และได้ผ่อนคลายนโยบายให้บุคลากรไทยเข้าไปให้บริการได้มากกว่าอนุญาตให้ประเทศอื่น ๆ

2. ไทยกับนิวซีแลนด์ (Thailand-New Zealand Closer Economic Partnership : CEP)

ความตกลงว่าด้วยการเป็นหุ้นส่วนทางเศรษฐกิจที่ใกล้ชิดระหว่างไทยกับนิวซีแลนด์มีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ 1 กรกฎาคม 2548 ใช้ความตกลงของไทยกับออสเตรเลียเป็นฐาน อาทิ เรื่อง Bilateral Safeguards มาตรการสุขอนามัยและการอนุญาตเข้าไปทำงานชั่วคราว เป็นต้น ทั้งสองฝ่ายมี Agreed Minutes ประกอบคำอธิบายเรื่อง มาตรการปกป้องพิเศษ (Special Safeguards) การปฏิเสธการให้ผลประโยชน์จากการเปิดตลาดการลงทุน (Denial of Benefits) รวมทั้งความร่วมมือด้านพิธีการศุลกากร พาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ ทรัพย์สินทางปัญญา และนโยบายการแข่งขัน

การเปิดตลาดสินค้า ในการลดภาษีสินค้า ฝ่ายนิวซีแลนด์จะลดภาษีให้เหลือร้อยละ 0 ภายใน 10 ปี (พ.ศ. 2558 /ค.ศ.2015) โดยฝ่ายไทยจะลดภาษีให้เหลือร้อยละ 0 ภายในเวลา 20 ปี (พ.ศ. 2563 /ค.ศ.2020) และ ภายในปี 2568 อีกจำนวน 4 รายการ ซึ่งสูงกว่าด้วยแหล่งกำเนิดกำหนดใช้เกณฑ์การไว้วัตถุดิบในประเทศทั้งหมด (Wholly Obtained) และ Specific Rules

การเปิดตลาดการค้าบริการกำหนดให้มีการเจรจาภายในเวลา 3 ปี หลังความตกลงมีผลใช้บังคับ ส่วนการลงทุนนอกภาคบริการสามารถลงทุนได้ 100 % ในธุรกิจบางประเภท

3. ไทยกับจีน

การเปิดเสรีระหว่างไทยกับจีน นั้นเป็นความตกลงภายใต้กรอบการเปิดเขตการค้าเสรี อาเซียน-จีน การลงนามในความตกลงเร่งลดภาษีสินค้าผักและผลไม้ (Early Harvest) ระหว่างไทยกับจีนนั้นอยู่ภายใต้กรอบความตกลงอาเซียน-จีน (ASEAN-China Free Trade Agreement : ACFTA) สาระสำคัญของความตกลงครอบคลุมเรื่องการลดภาษีสินค้าผักและผลไม้ทุกรายการ ตามพิกัดศุลกากรตอนที่ 07-08 ให้เหลืออัตราร้อยละ 0 ตั้งแต่วันที่ 1 ตุลาคม 2546 และสินค้าพิกัด 01-08 และสินค้าเฉพาะ (Specific Products) อีก 2 รายการ คือ ถ่านหินแอนทราไซด์และถ่านหินโค้กหรือเชมิโค้ก ตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม 2547 โดยประเทศอาเซียนเดิม 6 ประเทศและจีน ลดภาษีลงเหลือ 0% ในปี 2549 ส่วนอาเซียนใหม่ให้ยึดหยุ่นได้ถึงปี 2553 ส่วนด้านการลงทุนอยู่ระหว่างพิจารณา

4. ไทยกับอินเดีย (Thailand-India Free Trade Agreement : TIFTA)

ล่าสุด อินเดียขอชะลอการเจรจาเพื่อรอดูผลลัพธ์การเจรจาภายใต้กรอบอาเซียน-อินเดียก่อน เพราะอินเดียขอเปลี่ยนแปลงรายการสินค้าอ่อนไหวทำให้ต้องกลับมาทบทวนรายการใหม่ การเจรจายืดเยื้ออินเดียอ้างว่าภาษีนำเข้าของไทยส่วนใหญ่ต่ำกว่าร้อยละ 5 อินเดียจึงไม่ได้รับประโยชน์เพิ่มขึ้นเท่าที่ควร โดยสาระสำคัญของกรอบความตกลงฯที่เคยตกลงมีดังนี้

1. ด้านการค้าสินค้า ระยะแรกลดภาษีสินค้าบางส่วน (Early Harvest Scheme: EHS) จำนวน 82 รายการ ททยอดในแต่ละปีตั้งแต่วันที่ 1 กันยายน 2547 ไปจนถึง 1 กันยายน 2549 ครอบคลุมสินค้า เช่น สินค้าเหล็กและอะลูมิเนียมรวม 8 รายการ กลุ่มอัญมณีและเครื่องประดับ 4 รายการ การเจรจาที่เหลือจะให้เปิดเสรีภายในปี 2553

2. ด้านการค้าบริการและการลงทุน ได้กำหนดให้ทยอยเปิดเสรีในรายสาขาที่มีความพร้อมก่อน โดยเจรจายละเอียดตั้งแต่เดือนมกราคม 2547 และเสร็จสิ้นเดือนมกราคม 2549

3. สร้างมาตรการอำนวยความสะดวกทางการค้าและการลงทุนที่มีประสิทธิภาพ เพื่อจัดอุปสรรคทางการค้าระหว่างกัน เช่น เรื่องการอำนวยความสะดวกทางการค้าในด้านต่างๆ เช่น การจัดทำข้อตกลงยอมรับร่วม (Mutual Recognition Arrangement : MRA) พิธีการศุลกากร การออกวีซ่า และการเดินทางของนักธุรกิจ เป็นต้น รวมถึงการลด/ ยกเลิกมาตรการที่มีใช้ภาษี (Non Tariff Barrier) การจัดทำมาตรการตอบโต้การทุ่มตลาดและมาตรการปกป้อง

4. สินค้านอกเหนือ EHS ทั้งสองฝ่ายอยู่ระหว่างการพิจารณาสินค้าที่จะลดภาษีระยะต่อไป แบ่งเป็น กลุ่มสินค้าปกติ (Normal Track) และกลุ่มสินค้าอ่อนไหว (Sensitive Track) โดยสินค้าปกติจะแบ่งเป็นอีก 2 กลุ่ม คือ กลุ่มสินค้าที่จะลดภาษีลงเป็นร้อยละ 0 และ กลุ่มสินค้าที่จะปรับลดลงเพียงระดับใดระดับหนึ่งไม่ใช่ลดเป็นร้อยละ 0

ภาพรวมการค้าไทย-อินเดีย ส่วนใหญ่เป็นการค้าวัตถุดิบและสินค้าชั้นกลาง สินค้านำเข้าจากอินเดียที่สำคัญ ได้แก่ เครื่องเพชรพลอย เคมีภัณฑ์ เหล็กและเหล็กกล้า เป็นต้น สินค้าส่งออกของไทยไปอินเดีย ได้แก่ เครื่องคอมพิวเตอร์ อุปกรณ์และส่วนประกอบ เม็ดพลาสติก เคมีภัณฑ์ และสิ่งทออื่นๆ เป็นต้น เนื่องจากอินเดียมีประชากรที่มีกำลังซื้อสูงถึง 300 ล้านคน และ

อัตราการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจอยู่ในระดับสูง มีสินค้าหลายรายการที่ไทยมีศักยภาพขยายการส่งออกไปอินเดีย เช่น เครื่องใช้ไฟฟ้า อัญมณีและเครื่องประดับ เครื่องจักรกล เป็นต้น

โดยเฉพาะสินค้าอัญมณีและเครื่องประดับ ที่ไทยมีศักยภาพทั้งการผลิตและส่งออก แต่อินเดียยังนำเข้าจากแหล่งอื่น จึงควรวางแนวทางกระตุ้นให้ชาวอินเดียหันมาสนใจนำเข้าจากไทยมากขึ้น สินค้ากลุ่มอัญมณีและเครื่องประดับจึงกลายเป็นหนึ่งในสินค้าเป้าหมายที่จะขยายการค้าในตลาดอินเดีย

5. ไทยกับญี่ปุ่น

ญี่ปุ่นเป็นประเทศล่าสุดที่ความตกลงมีผลใช้บังคับแล้วเมื่อวันที่ 1 พฤศจิกายน 2550 ภายใต้กรอบความตกลงหุ้นส่วนเศรษฐกิจไทย-ญี่ปุ่น หรือ JTEPA (Japan-Thailand Economic Partnership Agreement) การลดภาษีเป็นร้อยละ 0 เกือบทั้งหมดลดลงทันทีหลังความตกลงมีผลใช้บังคับ โดยรายการที่เหลือจะใช้เวลาดลดลงภายใน 15 ปี (ปี 2565) สำหรับข้อผูกพันการลงทุนจะมีการทบทวนภายใน 5 ปี หลังความตกลงมีผลใช้บังคับเพราะไทยผูกพันให้ญี่ปุ่นเฉพาะภาคการผลิตรถยนต์โดยญี่ปุ่นสามารถถือหุ้นได้ไม่เกินร้อยละ 50

6. ไทยกับเปรู

กรอบความตกลงว่าด้วยการเป็นหุ้นส่วนทางเศรษฐกิจที่ใกล้ชิดยิ่งขึ้นระหว่างไทยและเปรู ลงนามเมื่อวันที่ 17 ตุลาคม 2546 คาดว่าจะแล้วเสร็จภายในปี 2548 ทั้งนี้ เขตการค้าเสรีไทยกับเปรู จะมีผลสมบูรณ์ภายในปี 2558 สถานะล่าสุด ทั้ง 2 ประเทศได้ตกลงที่จะเปิดตลาดสินค้าระหว่างกันในเบื้องต้นประมาณร้อยละ 70 ของสินค้าทั้งหมดให้มีผลบังคับใช้โดยเร็ว โดยคาดว่าจะมีผลบังคับใช้ได้ประมาณต้นปี 2552 และมีเงื่อนไขว่าหากมีการนำเข้าเพิ่มมากขึ้นจากการลดภาษีจนทำให้อุตสาหกรรมภายในเสียหาย ก็สามารถใช้มาตรการปกป้อง (Safeguard) เป็นการชั่วคราวได้ โดยกรอบความตกลงมีสาระสำคัญ ดังนี้

1. การค้าสินค้า การลดภาษีจะครอบคลุมสินค้าทุกรายการ และจะลดเหลือ 0 ภายในปี 2558 ยกเว้นสินค้าที่มีความอ่อนไหวจะพิจารณาเป็นรายการไป ซึ่งฝ่ายไทยเสนอว่าควรให้มีให้น้อยที่สุด เนื่องจากเปรูมีท่าทีปกป้องการเปิดตลาดสินค้าจากไทยมาก และทั้งสองฝ่ายยังมีหลักการเรื่องกฎว่าด้วยแหล่งกำเนิดที่ต่างกันมาก เพราะเปรูใช้หลักการที่สูงกว่าของ WTO อีกทั้งจะไม่ใช้หลักเกณฑ์ตาม WTO เป็นพื้นฐานของการเจรจา จึงอยู่ระหว่างหาข้อยุติร่วมกัน

ทั้งนี้ ในการเปิดเสรีสินค้าบางส่วนร้อยละ 70 นั้น สินค้ากลุ่มแรกร้อยละ 5 จะมีการลดภาษีเป็นร้อยละ 0 ทันที ซึ่งมีสินค้าที่ไทยจะได้ประโยชน์ทันทีคิดเป็นร้อยละ 80 ของสินค้าที่ไทยส่งออกไปเปรู เช่น รถปิคอัพ หลอดไฟฟ้า พลาสติกและผลิตภัณฑ์ เลนส์แว่นตา ยางและผลิตภัณฑ์ โทรศัพท์ เครื่องขยายเสียง คอมพิวเตอร์และส่วนประกอบ เครื่องโทรสาร เครื่องปรับอากาศ เครื่องซักผ้า เส้นใยสังเคราะห์ โทรศัพท์ เป็นต้น ส่วนอีกร้อยละ 20 จะลดภาษีเหลือร้อยละ 0 ภายในระยะ 5 ปี มีสินค้าที่ไทยจะได้ประโยชน์ เช่น ด้ายโพลีเอสเตอร์ ด้ายใยสังเคราะห์ และจักรยานยนต์

เป็นต้น สำหรับฝ่ายไทยจะมีการลดภาษีเป็นร้อยละ 0 ทันทีสำหรับสินค้านำเข้าจากเปรู แต่ส่วนใหญ่จะเป็นวัตถุดิบที่ไทยต้องการนำเข้าเพื่อการผลิต เช่น สินแร่สังกะสี สินแร่ดีบุก รัตนชาติ ด้ายและผ้าทอขนสัตว์ และปลาหมึก เป็นต้น ส่วนสินค้าที่ไทยจะลดภาษีเป็นร้อยละ 0 ภายใน 5 ปี เช่น สังกะสี น้ำมันปลา เป็นต้น

2. การค้าบริการและการลงทุน ทั้งสองฝ่ายเห็นว่าควรเน้นด้านความร่วมมือและการอำนวยความสะดวกเพื่อให้มีการขยายการค้าบริการ เช่น การขนส่ง และการท่องเที่ยว เป็นต้น แต่ทำที่ของทั้งสองฝ่ายยังแตกต่างกัน ในเบื้องต้นจึงควรมีความเข้าใจกฎหมายการลงทุนของกันและกัน จึงควรมีการแลกเปลี่ยนข้อมูล และตั้งหน่วยงานที่จะเป็นศูนย์ประสานงานขึ้น

7. ไทยกับบาหลีเรน

ไทยลงนามกรอบความตกลงการเป็นพันธมิตรทางเศรษฐกิจไทย-บาหลีเรน (CEP) เมื่อวันที่ 29 ธันวาคม 2545 โดยได้จัดทำรายการสินค้าที่จะลดภาษีในเบื้องต้น (Early Harvest) จำนวน 626 รายการ มีอัตราภาษีอยู่ที่ร้อยละ 0 และ ร้อยละ 3 โดยกลุ่มที่อัตราภาษีร้อยละ 3 จะลดลงเป็น 0 ภายในวันที่ 1 มกราคม 2548 แต่ถึง ณ วันนี้อย่างไม่มีผลบังคับใช้ ดังนั้น การเจรจาในด้านอื่นๆจึงต้องรอไว้ก่อนจนกว่าการลดภาษีระหว่างกันจะมีผลปฏิบัติจริง เนื่องจากบาหลีเรนเป็นสมาชิกคณะมนตรีความร่วมมืออ่าวอาหรับ หรือ GCC (Gulf Cooperation Council) จึงต้องการปรับข้อตกลงเดิมที่เคยเจรจาไว้และต้องการให้ปรับเป็นการเปิดเสรีระหว่างไทยกับ GCC

8. ไทยกับสหรัฐอเมริกา

เริ่มการหารือกันตั้งแต่วันที่ 19 ตุลาคม 2546 มีรูปแบบลักษณะ Comprehensive และ Commercially Meaningful โดยจะครอบคลุมด้านต่างๆที่สำคัญ ได้แก่ สินค้า บริการและการลงทุน การคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญา สิทธิบัตร และธุรกิจบริการ

สถานะล่าสุดหลังการเจรจาครั้งสุดท้ายเมื่อวันที่ 9-13 มกราคม 2549 ที่เชียงใหม่ ปัจจุบันสหรัฐอเมริกาขอหยุดการเจรจาไว้ โดยให้มีการสานสัมพันธ์ทางการค้าและการหารือในประเด็นอื่นๆที่เคยมีได้ตามปกติ

9. ไทยกับกลุ่มอนุทวีปหรือ BIMSTEC

ปีมสเทศปัจจุบันมีสมาชิก 7 ประเทศ ประกอบด้วยประเทศ บังกลาเทศ อินเดีย พม่า ศรีลังกา ไทยเนปาล และ ภูฏาน และเริ่มเจรจาเมื่อเดือนกรกฎาคม 2547 ปัจจุบันอยู่ระหว่างการพิจารณาถ้อยคำด้านกฎหมาย และยังไม่สามารถหาข้อสรุปเรื่องมาตรการปกป้อง (Safeguard) ได้สาระสำคัญของกรอบความตกลงฯ ครอบคลุม ดังนี้

1. การค้าสินค้า มีการเจรจา/ยกเว้นภาษีศุลกากรสินค้านำเข้าระหว่างสมาชิก โดยแบ่งเป็น Fast Track และ Normal Track เดิมคาดว่าจะเสร็จภายในปี 2548 ให้มีสินค้าที่ไม่นำมาลดภาษีศุลกากร (Negative List) ซึ่งจะมีการจำกัดจำนวนให้จำนวนน้อยที่สุด และการเจรจาจะครอบคลุม

ถึงเรื่องรูปแบบการลด/ยกเลิกภาษีศุลกากร และหลักการต่างตอบแทน แห่่งกำเนดสินค้า การปฏิบัติ ต่อสินค้าที่มีโควตา อุปสรรค/มาตรการที่มีใช้ภาษีศุลกากร เป็นต้น

2. การค้าบริการ การเจรจาการเปิดเสรีการค้าบริการครอบคลุมสาขาที่สำคัญ โดย ให้ใช้ positive list approach (ระบุนายการที่พร้อมเปิดเสรีไว้) และมีให้การปฏิบัติเป็นพิเศษและ แดกต่าง และความยืดหยุ่นแก่ประเทศพัฒนาน้อยที่สุด

3. การลงทุน ให้การส่งเสริมการลงทุนด้านต่าง ๆ และให้มีการเจรจาเพื่อเปิดเสรีใน นโยบายการลงทุน โดยให้ใช้ positive list approach

4. ความร่วมมือทางเศรษฐกิจอื่น ๆ ให้มีความร่วมมือสาขาความร่วมมือของ BIMSTEC ให้มีความก้าวหน้ามากขึ้น ให้มีการอำนวยความสะดวกในด้าน MRAs ความร่วมมือด้าน ศุลกากร การทดสอบและรับรองมาตรฐาน เป็นต้น

10. ไทยกับสมาคมการค้าเสรียุโรป (European Free Trade Association: EFTA) หรือ เอฟตา ประกอบด้วย 4 ประเทศ ได้แก่ ไช้แลนด์ สวิตเซอร์แลนด์ นอร์เวย์ และ ลิกเตนสไตน์ เป็น กลุ่มประเทศที่ไม่ใช่สมาชิกของสหภาพยุโรป (อียู) ในแง่การลงทุนและความร่วมมือด้านเทคโนโลยี ไทยคาดหวังประโยชน์เพราะ EFTA มีความชำนาญในด้านการผลิตอุตสาหกรรมหนักและใช้ เทคโนโลยีสูง ส่วนการค้าขายกับไทยยังค่อนข้างน้อยแต่มีมูลค่าขยายตัวเพิ่มขึ้นส่วนใหญ่เป็นสินค้า สนับสนุนซึ่งกันและกัน แม้แต่สินค้าเกษตรก็ไม่ใช่คู่แข่งกัน โดยมีสวิตเซอร์แลนด์เป็นคู่ค้าอันดับ หนึ่ง ล่าสุด ยังไม่สามารถตกลงกันได้หลายประเด็นทั้งการเปิดตลาดสินค้า การบริการ และการลงทุน

สรุป

แนวโน้มการเปิดเขตการค้าเสรีของไทยยังดำเนินต่อไป โดยจะไม่เร่งรัดเช่นที่ผ่านมา เพื่อไม่ให้ประชาชนหรือธุรกิจในประเทศได้รับผลกระทบ เพราะการผลิตในหลายสาขายังไม่สามารถ แข่งขันได้ในระยะสั้นจึงต้องใช้เวลาในการปรับตัว การดำเนินนโยบายของภาครัฐนอกจากการยึดหลัก ของความโปร่งใสและคำนึงถึงผลประโยชน์ของชาติเป็นที่ตั้งแล้วในสถานการณ์ของตลาดโลกแบบเสรี ซึ่งเกิดการกีดกันและแข่งขันกันอย่างรุนแรงเช่นทุกวันนี้จึงเป็นหน้าที่ที่ต้องระดมสมองช่วยกันทุกฝ่าย ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน จะช่วยให้การกำหนดกรอบความตกลงต่าง ๆ ช่วยเอื้อแก่การ ดำเนินธุรกิจของผู้ประกอบการสามารถปรับตัวรองรับการเปิดเสรีให้อยู่รอดได้อย่างยั่งยืนและ ผู้บริโภคได้บริโภคสินค้าที่หลากหลายในราคาถูกลงมีคุณภาพได้มาตรฐานสากลอย่างแท้จริงโดยไม่ถูก เอาเปรียบ เพื่อให้การเปิดเขตการค้าเสรีบรรลุเป้าหมายในการพัฒนาประเทศ ตลอดจนช่วยให้ ผู้ประกอบการมีศักยภาพเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันและยกระดับความเป็นอยู่ของคนใน ประเทศให้ได้รับความสุขกันอย่างถ้วนหน้ามากที่สุด

กลุ่มส่งเสริมความร่วมมือระหว่างประเทศ